

Трудове навчання в дистанційному режимі

Онлайн конференції в Zoom методистів трудового навчання обласних закладів післядипломної освіти України та м. Києва

Підготувала: Людмила Рак,
методист НМЦ ІППО КУ імені Бориса Грінченка
за матеріалами Галини Гаврилюк,
к.п.н., завідувачки навчально-методичної лабораторії технологій
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

Карантин, запроваджений проти поширення коронавірусу, вніс корективи в освітні процеси. Ситуація з карантинним режимом у країні та різкий широкоформатний перехід на дистанційне навчання, викликав у переважній більшості як вчителів, так і фахівців, що працюють як у вищій школі, так і в системі післядипломної освіти, певний стресовий стан і надав потужний поштовх до активного опанування різноманітних електронних застосунків для організації онлайн навчання зі здобувачами освіти.

Протягом квітня місяця відбулися щотижневі онлайн конференції в Zoom методистів трудового навчання обласних закладів післядипломної освіти України та м. Києва (Рак Л. М., Назаров С. І.). Основний задум проведення конференції полягав у накопиченні набутого за період карантину досвіду організації дистанційного трудового навчання в різних куточках України й систематизації цікавих застосунків для подальшої продуктивної роботи вчителів. Під час конференцій методисти окреслили питання, які необхідно вирішити для налагодження успішного дистанційного трудового навчання в умовах карантину, ділилися власним досвідом та досвідом учителів-новаторів щодо організації трудового навчання в дистанційному режимі.

У зустрічах узяли участь спеціально запрошені гості:

Мачача Тетяна Станіславівна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу технологічної освіти Інститут педагогіки НАПН України (м. Київ).

Терещук Андрій Іванович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри технологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини.

Фокіна Ірина Олексіївна — учитель-методист, відмінник освіти України, учасник топ-50 Global Teacher Prize-2019, відзначена орденом національної премії «Флагмани освіти України — 2019», директор, учитель технологій НВК № 8 м. Херсона.

Модератор конференції — **Гаврилюк Галина Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, завідувачка навчально-методичної лабораторії технологій КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти».

Працюємо у дистанційному режимі: роздуми, методичні рекомендації, поради

I. РОЗДУМИ

Г. М. Гаврилюк

Безсумнівно, карантин вніс корективи в освітні процеси. Поступово відбувається переформатування ціннісних установок; набувають іншого змісту речі, на які здавалось до карантину ми зовсім не звертали увагу. Ізоляція в приміщеннях, страх за власне життя та убоління за інших людей, що підпали під загрозу кароновірусу, внесли значні корективи в усвідомлення реалій сьогодення. З іншого боку, так зненацька вивільнилася величезна кіпа умовно «вільного часу», що в ньому просто можна захлинутись! Як встигнути швидко й оперативно виконувати свої професійні обов'язки, приділяти час родині, не втратити особисті уподобання тощо?

Власне, робота в теперішній час набула інакшого, інноваційного змісту. Так, напевне, як і для більшості здобувачів освіти відвідування школи: хіба могли ми подумати раніше, що діти так хотітимуть повернутися до школи, а вчителі — до виконання своїх професійних обов'язків у звичному режимі? Задумалися, читаючи цю тезу? Я також!

Але, напевне, найстрашніше — це той внутрішній психологічний стан, що немов парфум із різким неприємним запахом, охопив усе наше ество. Некомфортне внутрішнє самовідчуття, роздратування, депресія тощо. Чи не відчули ви щось схоже на собі? Чи не ставили ви іноді собі запитання, на

кшталт: як вийти з такого некомфортного стану; яких заходів вжити, щоб відчувати рівновагу між своїм внутрішнім станом та тим, що відбувається назовні; як знову повернути радість життя, гармонію та спокій у серце?

Отож, відповідно до положень низки освітніх державних документів і нормативно-правових актів (які регламентують діяльність закладів освіти в період карантину), використовуючи набутий мною досвід та досвід колег-новаторів, створила ці рекомендації. Сподіваюся, що вони нададуть можливість отримати відповіді на окремі питання організації і проведення уроків трудового навчання в умовах дистанту.

Але найголовніше — це їх основний меседж, спрямований на єднання: єднання науково-методичних працівників, учителів та здобувачів освіти!

В усі часи технологічна освіта незмінно йшла вперед, розвивалась, наповнювалася новим змістом, новими здобутками. Бурхливий науково-технічний прогрес, розвиток інформаційно-цифрового поля та інші вагомні чинники дозволили людству отримувати нові знання, які з кожним роком екстраполюються в усе нові й нові компетентності особистості, розвивають світ й рухають його вперед.

З кожним роком обсяг інформації лише збільшуватиметься й ставатиме ще більш розлогим. Тому, якщо ми хочемо йти «в ногу з часом», не залишатися в останньому вагоні потягу, чи взагалі не встигнути на нього, потрібно працювати. Потрібно налаштувати себе на виконання власних функціональних обов'язків так, щоб хотілося йти далі, розвиватися, пишатися собою й учнями, талановитими, закоханими у працю, яких ми випещуємо власними зусиллями, власним досвідом й наполегливою кропіткою працею.

Звісно, кожен навчальний предмет важливий по своєму. Але наш — особливий! Його особливість — у наданні учням можливості через рукотворну продуктивну працю втілювати власні задуми в життя; в інтегративному підході щодо розвитку різноманітних компетентностей особистості; відчутті насолоди й радості людини; отриманню нею творчого піднесення й натхнення тоді, коли ви даруєте їй можливість розвинути свій талант, який вона креативно втілює під час конструювання та виготовлення витворів техніки та мистецтва.

Технологічна освіта — цілий Всесвіт! Всесвіт гармонії, мелодійності рукотворної праці. Від пращурів до прийдешніх поколінь передаються найкращі технологічні здобутки — вони в усьому, що нас оточує.

Кожен із вас на своєму робочому місті рухає технологічну освіту вперед, наповнює її інноваційним змістом, готує майбутнє покоління до життя. Тому важливо, в цих непростих умовах єднатися, знаходити спільні цікаві рішення для розвитку нашої освітньої галузі (у тому числі й в дистанційному режимі), бути прогресивним, багато вчитися й відповідно, багато та натхненно працювати.

Отож, рухаємось далі, назустріч новим дистанційним можливостям організації уроків трудового навчання. Вони неодмінно сформують у нас новий досвід й нададуть інноваційні можливості організації власної професійної діяльності.

II. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ, ПРОВЕДЕННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Представлені методичні рекомендації спираються на чинні інструктивно-методичні документи та рекомендації Міністерства освіти й науки України та узагальнюють наявний досвід організації навчальних занять з предметів технологічного циклу в умовах карантину.

2.1. Календарно-тематичне планування технологічних уроків

У межах академічної автономії, відповідно до частин третьої та четвертої статті 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту» питання організації освітнього процесу, виконання освітніх програм, навчальних планів є внутрішніми питаннями кожного закладу загальної середньої освіти, його педагогічної ради та завданням педагогічних працівників.

Із огляду на варіативність організації навчання з використанням технологій дистанційного навчання, Міністерство освіти й науки України рекомендує закладам загальної середньої освіти забезпечити всім учням доступ до навчальних матеріалів та завдань шляхом використання різних засобів обміну інформацією (*лист МОН України № 1/9-213 від 16 квітня 2020 року «Щодо проведення підсумкового оцінювання та організованого завершення 2019-2020 навчального року»*).

Зрозумілим є те, що в умовах карантину, календарно-тематичне планування, яке було складене учителями навчальних предметів технологічного циклу в докарантинному режимі, повинно бути переглянute. У нього слід внести корективи, доповнення, частково, а можливо й зовсім, замінити. При цьому слід урахувати можливості його ефективної реалізації здобувачами освіти в домашніх умовах, а саме: існуючий у дітей компетентнісний досвід для виконання визначених проектно-технологічних завдань; наявність чи відсутність конструкційних матеріалів, інструментів та обладнання для виконання запланованих видів робіт (технологій); особливості безпеки життєдіяльності (можливі травмуючі фактори, що можуть наразити на небезпеку); можливості організації зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу тощо.

Відтак, про внесені корективи у календарно-тематичне планування слід обов'язково повідомити адміністрацію освітнього закладу, довести до відома здобувачів освіти та їхніх батьків.

2.2. Заповнення класних журналів та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Чисельні методичні рекомендації Міністерства освіти й науки України вказують на забезпечення в освітньому закладі академічної свободи педагогічних працівників. Вона відображується у можливості самостійного вибору учителями форм, методів, засобів навчання; технологій дистанційної взаємодії, що прийнятні для певного соціуму; авторських методик; впровадженні перспективного досвіду вчителів-новаторів для ефективної реалізації навчальної програми.

Відпрацьовані години пропонується обраховувати відповідно до навчального навантаження та визначеного розкладу занять. Тому потрібно максимально наблизити розклад занять, як власне й робочий час учителя, до звичайного розкладу, що існував у докарантинний період.

Ведення шкільної документації, зокрема класних журналів, слід відкласти до стабілізації епідеміологічної ситуації. Як зазначено у відповідних нормативних документах, результати оцінювання навчальних досягнень рекомендовано повідомляти учням у такі способи: фіксувати в електронному щоденнику (за наявності), надсилати в індивідуальному порядку шляхом використання одного із засобів зв'язку (електронної пошти, смс-повідомлення, повідомлення в одному з месенджерів, повідомлення по телефону тощо). Оприлюднення списку оцінок для всього класу є неприпустимим.

Учителям рекомендовано створити індивідуальний журнал, у якому, із зазначенням дати, фіксувати лише ті навчальні заняття, які проводились із здобувачами освіти за їх безпосередньою участю. Відмітимо, що за рішенням адміністрації освітнього закладу (у режимі використання технологій дистанційного навчання) у класному журналі на відповідній сторінці предмета можуть бути зафіксовані як тема уроку, так і форми організації роботи з учнями (відео-уроки, онлайн консультації, скайп-конференції, тестування тощо), а також визначатися зміст завдань, які учні мають виконати.

Практика організації проектно-технологічного навчання учнів у докарантинний період не передбачала (або визначалась на розсуд учителя) надання здобувачам освіти домашніх завдань, що мали практичний характер. Проте, на теперішній час стало зрозумілим, що в умовах карантину виникла потреба у виконанні саме таких практичних завдань, виконання яких сприятиме не тільки якісній реалізації змісту навчальних програм, а й дозволить забезпечити життєдіяльність родини в обмеженому просторі. Наприклад, це уроки кулінарії, міні проекти з розділу «Технологія побутової діяльності та самообслуговування», тематичні вироби до календарних свят тощо. Тому доцільно в цей період давати учням невеликі за змістом, цікаві й посильні у виконанні завдання практичного характеру. У той же час, учителям слід

обов'язково інформувати батьків, що виконання усіх учнівських проектів повинно проводитися лише під наглядом дорослих із дотриманням основних правил безпечної праці щодо виконання визначених видів робіт (технологій).

І наостанок, важливо пам'ятати, що якщо з певних об'єктивних причин учитель не в змозі провести оцінювання — не варто хвилюватися. Відповідне оцінювання слід відкласти до завершення карантину, зафіксувавши у себе в нотатнику причину (чому це неможливо було зробити в конкретний період часу).

У листі МОН № 1/9-213 від 16.04.2020 року «Щодо проведення підсумкового оцінювання та організованого завершення 2019-2020 навчального року» конкретно вказано на те, що *«питання організації освітнього процесу, виконання освітньої програми, навчального плану є внутрішніми питаннями кожного закладу загальної середньої освіти, його педагогічної ради та завданням педагогічних працівників»*.

У контексті річного оцінювання навчальних досягнень учнів зазначено:

➤ провести підсумкове річне оцінювання навчальних досягнень учнів, враховуючи результати оцінювання з використанням технологій дистанційного навчання за другий семестр (тобто з урахуванням результатів оцінювання у I семестрі, січні-березні 2020 року та результатів навчання з використанням дистанційних технологій у період карантинних обмежень);

➤ під час організації освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання в умовах карантину підсумкове оцінювання (тематичне, семестрове та річне) може здійснюватися віддалено, із використанням цифрових технологій для всіх здобувачів освіти, незалежно від форми, за якою вони здобувають освіти (очної (денної та вечірньої), заочної, дистанційної, мережевої, сімейної (домашньої), екстернатної, педагогічного патронажу);

2.3. Шляхи реалізації творчих проектів

Трансформація календарного планування в умовах карантину передбачає й інші, спрощені підходи до організації проектно-технологічної діяльності здобувачів освіти вдома.

Обираючи теми творчих проектів та вироби, що виготовлятимуть учні, учитель повинен звертати увагу на наступне:

- об'єкт проектування необхідно обирати з урахуванням: принципу здоров'язбереження, запобігаючи емоційному, ментальному та фізичному перевантаженню учнів; набутих ними компетентностей та реального матеріально-технологічного забезпечення;

- необхідно з'ясувати перелік матеріалів та інструментів, які можуть бути доступними для учнів вдома (це можна виконати у будь який зручний спосіб, наприклад, шляхом їх опитування чи анкетування).

- перед початком виконання творчих проектів учні повинні бути ознайомлені з критеріями їх оцінювання та формами презентації проміжних та кінцевого результатів практичної діяльності;

За відсутності знайомих учням конструкційних матеріалів (деревина, метал, тканина, пластик й ін.) доцільно замінити їх на альтернативні, доступні у побуті *матеріали*, а саме:

- ✓ прищіпки для білизни; бамбукові шпажки; китайські палички для їжі; палички від морозива, кави; сірники, зубочистки, олівці, тощо;
- ✓ дрiт, цвяхи, шурупи, магніти, монети, ключі, столові прибори; консервні банки;
- ✓ текстильні й неткані матеріали, нитки, мотузки;
- ✓ пластикова тара, пластикові кришечки від пляшок, CD-диски, гудзики чи іншу фурнітуру;
- ✓ папір, картон, гофрокартон;
- ✓ скляні невеличкі баночки, пляшечки, ємкості;
- ✓ насіння, крупи та інші природні матеріали;
- ✓ клей, термопістолет, степлер тощо.

Слід також звернути увагу на найбільш розповсюджені *інструменти*, які є майже у кожного вдома: голка, ножиці, ніж, шило, викрутка, пасатижі, молоток тощо.

Орієнтовні напрями виконання проектних робіт можуть бути наступними:

1. «Корисне пристосування для дому» (учні, урахувуючи потреби сім'ї, відшукують проблему, що спонукає їх до роботи).

Вироби, які можуть виготовляти учні у межах представленого напрямку: різноманітні органайзери для кухні, для ванної кімнати, для гаража; лотки для вирощування зелені на підвіконні (зокрема, з пластикових ємностей); вішак з мотузки; тримач для рулонних матеріалів (паперових рушників, фольги, стрейч-плівки); вироби з картонних упаковок (у т. ч. будиночок для домашніх тварин); різноманітні підставки з прищіпок; органайзери для столових приборів, олівців із консервних банок; серветниці з CD-дисків; фоторамки з олівців, шпажок; декоративні свічники; тримач для зубних щіток; килимок із кришечок перед входними дверима та інші цікаві та корисні у побуті вироби.

2. «Фірмова страва моєї родини» (учні, порадившись із батьками, виготовляють найулюбленішу сімейну страву та згодом презентують її у визначений спосіб).

Кулінарні вироби можна розмежовувати за певними тематичними напрямами: салати, холодні закуски, печеня, кондитерські та хлібобулочні вироби (десерти, тістечка, пироги, торти й ін.); традиційні українські страви; страви до свят тощо.

Слід відмітити, що вироби представленого тематичного напрямку з великим задоволенням виготовляють як дівчатка, так і хлопчики.

3. «Родинний оберег» *(такий напрям тематичних проектів єднати́ме родину, охоплюватиме цікаві історичні факти як із її минулого, так і сьогочасного життя, торкатиметься звичаїв і традицій нашого народу).*

Вироби, що можуть виготовляти учні у межах представленого напрямку: вишиті картини, панно, рушники; вазон, горщик для «родинного» дерева чи квітки (з пластикової ємкості, жерстяної чи скляної банки, пляшки, застосовуючи будь яке декорування); ляльки-мотанки; підвісний оберег на стелю з пластикових кришок, соломинок для коктейлів, мотузки; англійська булавка (велика) з дроту; підкова-оберег, віничок-оберег, декоративне віяло-оберег; грошове дерево з монет, дроту й інші.

4. «Технологічна родзинка для натхнення» *(цікавий напрямок, що дозволить прикрасити інтер'єр оселі. Виготовлені вироби не тільки підніматимуть настрій та надихатимуть при спогляданні на них, а й виконуватимуть певну утилітарну функцію).*

Вироби, що можуть виготовляти учні у межах представленого напрямку: інтер'єрні прикраси (панно з природних матеріалів, солоного тіста, вироби в техніці «макrame», в'язані спицями чи гачком, віночки на двері); декоративні кошики (плетені з паперової «лози», з пластикових ємкостей, оздоблених шпагатом або мотузкою), декоративні вази (оздоблені декупажем, розписом фарбами, аплікацією, джутовим шпагатом тощо); закладки для книжок (плетіння гачком, в техніці «макrame», оздоблені вишивкою); вироби в етнічному стилі; макети архітектурних споруд та елементи ландшафтного дизайну; діючі моделі та макети транспортних засобів (із пляшок, паличок, прищіпок, банок, пачок на гумовому рушії чи аеродвигуни з повітряної кульки, колеса — з кришечок, шпульок тощо); іграшкові меблі (із прищіпок, картонних упаковок); годиннички (із упакувань, пластикових пляшок); 3-D окуляри віртуальної реальності; основа для годинника; світильники, свічники, абажури; міні-гриль (міні-мангал, похідна піч) з жерстяної банки; дитячі іграшки тощо.

5. «Мій надійний помічник» *(цікавий напрямок проектно-технологічної діяльності, що дозволить виготовити корисні вироби для особистих потреб чи у подарунок близьким людям).*

Вироби, що можуть виготовляти учні у межах представленого напрямку: футляр для окулярів, мобільного телефону, планшету; прикраси (з бісеру, тканини, шкіри, стрічок, дроту, деревини, пластику тощо); пенал, скриньки для дрібних речей із підручних матеріалів; вітальні тематичні листівки; екторбинки для сипучих продуктів; писачок для розписування пасхальних писанок воском; тримач для навушників; органайзер для LEGO-конструктора; дошка для нарізки; підставки чи органайзери для канцелярії; підставки для гаджетів; підвіска для

зарядки мобільного телефону; рухома карта зоряного неба з коробки та компакт-диску; робот-тримач із магнітом для дрібних металевих деталей тощо.

6. «Нове життя старим речам» (ще один цікавий тематичний напрям дистанційних творчих проєктів).

Учням пропонується віднайти вдома певний предмет, якому необхідно надати нові властивості, покращити його конструкцію, відреставрувати: стілець, вішак для одягу, поличка, рамка для фото, декоративна наволочка тощо. Також можна використати речі, які вже не можна з певних причин використовувати за призначенням, і перетворити їх на інші цікаві вироби: декоративні подушки, килимок, сумка-шопер, фартух для кухні, м'які іграшки, килимок на стілець, підстилка для домашніх тварин, еко-торбинки тощо.

7. Міні-проєкти (виконання завдань з елементами проєктування, пов'язані з життєдіяльністю та самообслуговуванням учня):

* **«Побутові електроприлади у моєму житті»** (види та призначення побутових електроприладів, користування побутовими електроприладами з дотриманням правил безпеки);

* **«Сервірування святкового столу»** (етикет за столом, серветки, столові прибори, посуд);

* **«Охайне житло»** (технологія догляду за житлом);

* **«Здоров'я та краса»** (технологія догляду за волоссям);

* **«Малярні роботи у побуті власноруч»** (основи технології малярних робіт, матеріали та інструменти);

* **«Я — споживач»** (маркування споживчих товарів: призначення етикеток, попереджувальні символи, штрих-код);

* **«Моя зачіска»** (мистецтво вибору зачісок: види зачісок, залежно від форми обличчя; коригування форми обличчя за допомогою зачіски; натуральні рослинні засоби для зміцнення волосся);

* **«Мій одяг — мій імідж»** (технології вибору одягу і взуття та догляду за ними);

* **«Мій власний стиль»** (проєктування власного стилю з урахуванням стилів в одязі, видів одягу за призначенням, особливостей фігури).

Отже, вказані напрями не тільки будуть мотивуючим до праці чинником і дозволять учням цікаво проводити час, виконуючи уроки технологічного циклу вдома, а й сприятимуть іміджу навчальних предметів технологічного компоненту в сім'ї. Таким чином проєктно-технологічна діяльність не тільки формуватиме та розвиватиме компетентнісний потенціал учнів, але й покращуватиме життєдіяльність родини в цілому.

2.4. Поради щодо організації дистанційного навчання при обмежених можливостях застосування Інтернет-ресурсів в освітній діяльності

Нажаль, як в окремих освітніх закладах (а особливо це стосується закладів, розташованих в сільській місцевості), так і в деяких учнів існують обмежені можливості щодо застосування Інтернет-ресурсів. Нижче наведено узагальнені поради щодо роботи зі здобувачами освіти в таких умовах.

Педагогічним працівникам слід проводити навчання, опитування та поточне оцінювання учнів у асинхронному режимі, оскільки учні можуть отримувати інформацію та виконувати завдання у різний час. Здебільшого це можливо здійснити лише засобами телефонного зв'язку.

Учням рекомендується виконувати письмову складову творчих проектів у текстових редакторах (Word та ін.) чи у робочих зошитах (у т. ч. у зошитах із друкованою основою «Творчий проект» (автори Г.М. Гаврилюк, Т.В. Стрижова)) та надсилати (передавати) вчителю виконані завдання (виготовлені вироби) засобами поштового зв'язку або у інший спосіб.

Доречними при обмежених можливостях застосування Інтернет-ресурсів в освітній діяльності може бути й наступні рекомендації:

1) встановити біля шкіл інформаційні стенди (дошки), на яких можна розмістити необхідну для навчання учнів інформацію (про що повідомити їх засобами телефонного зв'язку);

2) дозволити варіативність у виборі проектів учнями класу, тобто самостійно обирати вироби та технологічні операції відповідно до навчальних програм і можливостей (окремі учні мають устаткування та умови, в яких під наглядом батьків можуть виготовляти вироби засобами більш складних технологій (швейне обладнання, «домашні майстерні» тощо)), а учні, які не мають такої можливості, можуть виконувати проекти за допомогою наступних технологій:

– **5—6-ті класи:** обробки текстильних матеріалів ручним способом; виготовлення аплікації (з текстильних та природних матеріалів); плетіння (лозоплетіння, соломоплетіння тощо); виготовлення виробів у техніці «макrame»; виготовлення ляльки-мотанки, обробки дроту, виготовлення вишитих виробів початковими, лічильними та декоративними швами; виготовлення виробів із бісеру, ліплення, ниткографії; виготовлення писанок та декоративних яєць; ажурного випилювання; приготування страв; вирощування кімнатних рослин, а також проекти з розділу «Технологія побутової діяльності та самообслуговування»;

– **7—9-ті класи:** електротехнічних робіт; виготовлення в'язаних виробів; виготовлення вишитих виробів (мережки, гладь, хрестик); виготовлення штучних квітів; виготовлення виробів із бісеру; виготовлення виробів зі шкіри; виготовлення швейних виробів ручним способом, оздоблення одягу, приготування страв, а також проекти з розділу «Технологія побутової діяльності та самообслуговування».

З огляду на те, що з технічних видів праці вибір простих у виконанні технологій незначний і виконати більшість з них в домашніх умовах без відповідного обладнання та матеріального забезпечення неможливо, дозволити використовувати технології із програм для 5—6-х класів, але із застосуванням основних методів проектування, відповідних для 7—9-х класів.

У **10—11-х** класах можна пропонувати для виконання будь-який із запропонованих 10 модулів, однак доцільно змістити акцент з практичного (технологічного) на інформаційно-пошуковий, дослідницький характер проектів.

ІІІ. ПОРАДИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ, ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Питання організації та проведення уроків у дистанційному режимі є на порядку денному, оскільки сучасне суспільство ще не мало досвіду життєдіяльності в умовах пандемії, яка призвела до тривалого карантинного режиму й обмеження рухової активності людей.

Міністерство освіти й науки України надало роз'яснення щодо організації оцінювання в умовах дистанційного навчання (*лист МОН України № 1/9-213 від 16 квітня 2020 року «Щодо проведення підсумкового оцінювання та організованого завершення 2019–2020 навчального року»*), яке може бути здійснено у 2-х режимах.

У **синхронному режимі** учні можуть:

- виконувати тести на платформах Googleclassroom, Naurok, Moodle тощо за вибором вчителя та з урахуванням можливостей учня;
- виконувати письмові роботи, у тому числі диктанти, із використанням відеоінструментів Skype, Zoom тощо;
- брати участь в усних формах контролю (усний переказ, читання напам'ять вірша та прозових текстів, презентація та захист проектів тощо) із використанням відеоінструментів Skype, Zoom індивідуально або в групах;
- брати участь в онлайн-семінарах та онлайн-форумах із використанням відеоінструментів Skype, Zoom або в чатах на платформах дистанційного навчання (наприклад, Moodle) у закритих групах Facebook та ін.;
- виконувати інші завдання, запропоновані учителем.

В **асинхронному режимі** учні можуть:

- виконувати завдання на одній із платформ (Googleclassroom, Naurok, Moodle та ін. за вибором вчителя);
- виконувати письмові роботи у текстових редакторах (Word та ін.) або у зошитах та надсилати вчителю файли з виконаними завданнями електронною поштою, в один із месенджерів (Viber, WhatsApp, Facebook тощо)

або іншими засобами поштового зв'язку (за відсутністю технічних засобів навчання або доступу до мережі Інтернет);

- писати диктанти з використанням аудіо або відеозаписів, створених та надісланих вчителем;
- знімати на відео або записувати аудіо усних відповідей та надсилати файли вчителю засобами електронного зв'язку;
- виконувати інші завдання, запропоновані учителем.

Отже, якими формами, методами та ресурсами для організації дистанційного навчання користуватися — вирішують виключно навчальні заклади та педагоги, як беруть участь у цьому процесі.

Протягом квітні під час онлайн-конференцій в Zoom обласних методистів України та методистів м. Києва, було досліджено й систематизовано деякі цікаві онлайн-застосунки з досвіду роботи вчителів України, які можуть використовувати педагоги-технологи у власній професійній діяльності, зокрема й під час організації дистанційного навчання. Розглянемо їх детальніше.

3.1. Створення віртуальних класів

Одним із найперших кроків у дистанційному навчанні, що значною мірою оптимізуватиме освітній процес, є створення віртуальних класів. Вони дають можливість не лише згрупувати здобувачів освіти, а й координувати, моніторити й оцінювати їх навчальну діяльність.

Для створення віртуальних класів найпростішими та досить розповсюдженими є Google Клас (Classroom) та віртуальний клас ClassDoJo.

✓ Google **Клас** (Classroom <https://classroom.google.com>) — це безкоштовний інструмент від компанії GOOGLE (Google Apps for Education), призначений спеціально для освітніх цілей. До такого віртуального класу можна додати до 250 користувачів, серед яких можуть бути не лише організатор та учні, але й їхні батьки та інші вчителі. Платформа має простий інтерфейс, який підтримує українську мову, що дає змогу дуже швидко розібратися у принципах використання цього інструменту як педагогам, так і учням та їхнім батькам.

Учитель може створити віртуальні класи для кожного класу, в якому він працює. Також інструмент Google Клас дозволяє створювати різні завдання як для всього класу, так і для окремих груп; швидко здійснювати контроль за їх виконанням та оцінювати їх.

Необхідно звернути увагу, що користувачі Google Класу повинні мати власний обліковий запис Гугл (власний акаунт), на який зазвичай вводяться вікові обмеження. Користувачі з України повинні досягнути 13-річного віку. Для можливості користуватися цим сервісом користувачам молодше 13 років, необхідно звернути увагу їхніх батьків на те, що вони повинні допомогти

створити такий обліковий запис і здійснювати контроль та керувати цим записом за допомогою додатку Family Link (<https://families.google.com/intl/ru/familylink/>).

✓ **ClassDoJo** (<https://www.classdojo.com/uk-ua/?redirect=true>) є безкоштовним веб-інструментом, представленим підрозділом Ed-tech компанії Y Combinator для організації віддаленої взаємодії у класному колективі між учнями, педагогами та батьками. Платформа є гейміфікованою і спрямована в цілому на вікові групи дошкільної та початкової ланки навчання. Але її з успіхом можна використовувати і у більш старших класах. ClassDoJo дозволяє учителю організувати повноцінний дистанційний навчальний процес зі зворотнім зв'язком між усіма учасниками, контролюванням виконання завдань, обміном мультимедійним контентом тощо.

Для залучення дітей до навчання з використанням цього інструменту, необхідно обов'язково отримати згоду батьків та залучитися їхньою підтримкою в плані контролю використання гаджетів та Інтернету. Приєднання учасників здійснюється за згенерованим QR-кодом, лінком або запрошенням, які передаються учаснику будь-яким шляхом (електронна пошта, SMS-, MMS-, Viber-повідомлення, паперовий варіант та ін).

3.2. Проведення онлайн зустрічей (уроки, лекції, вебінари, індивідуальне й групове консультування та інші форми взаємодії зі здобувачами освіти)

Зворотній зв'язок зі здобувачами освіти обов'язковий, адже «живе спілкування», хоча й у онлайн-режимі, є зручним, цікавим й продуктивним інструментом професійної діяльності вчителя. Організувати подібні зустрічі вчитель може за допомогою різних інструментів. Нині одними з розповсюджених платформ для дистанційного спілкування є такі:

✓ **Google Hangouts** (<https://hangouts.google.com>) є умовно безкоштовним інструментом для організації відеоконференц-зв'язку, який надає компанія GOOGLE. Він дозволяє проводити онлайн відеозустрічі з невеликою групою активних учасників до 10 осіб (учитель + 9 учнів), тривалість яких є необмеженою. Додатковими можливостями є демонстрування робочого столу та додатків, що на ньому відкриті для учасників сеансу; обмін текстовими повідомленнями у чаті; можливість підключення Google Drive та інших інтегрованих додатків. Також можна здійснити відеозапис зустрічі та організувати онлайн трансляції заходу в мережі засобами відеохостингу YouTube, редагувати запис трансляції безпосередньо у браузері після її закінчення і використовувати цей запис у подальшому навчальному процесі. Умовою використання цього інструменту є наявність облікового запису користувача GOOGLE, аналогічно як і користувачів ГуглКласу з усіма вказаними вимогами.

✓ **Zoom** (<https://zoom.us>) — умовно безкоштовна платформа, що надає послуги віддаленого конференц-зв'язку. У системі є можливість використовувати вбудований чат, здійснювати демонстрацію екрану комп'ютера або мобільного пристрою, а це дає можливість використовувати власні презентації, мультимедійний контент чи роботу запущених програм. Також можливо здійснювати запис відеозустрічі з подальшим збереженням на локальному комп'ютері чи у хмарних сховищах. При використанні безкоштовного варіанту, платформа дозволяє об'єднати у відеоконференції одночасно до 100 учасників, але встановлюється обмежений ліміт часу проведення заходу — до 40 хвилин. Цих можливостей цілком і повністю вистачає для організації онлайн відео-уроків у класі з будь-якою кількістю учнів та, навіть, проведення батьківських зборів.

Для організації відеозустрічі необхідно виконати попередню реєстрацію на офіційному сайті. Це можна зробити, пройшовши весь шлях, або використавши дані облікового запису користувача GOOGLE чи соціальної мережі Facebook та встановити на комп'ютер або мобільний пристрій застосунок «Клиент конференций Zoom». Його можна завантажити з офіційного сайту або з Play Маркету для мобільних пристроїв. Для учнів достатньо встановити сам застосунок «Клиент конференций Zoom». Отримавши запрошення, у якому міститься дата, час проведення, посилання, ідентифікатор конференції та пароль (за потреби), учні переходять за посиланням або вводять ідентифікатор, пароль (за потреби) і своє ім'я у відповідні поля програми й отримують доступ до зустрічі.

Запрошення генерується автоматично на сайті платформи під час організації конференції, а шляхи передачі цього запрошення оговорюються з учнями та їх батьками заздалегідь.

3.3. Віртуальна інтерактивна дошка Padlet

Padlet (<https://padlet.com>) є інструментом, що являє собою віртуальну дошку, на якій можна розмістити будь-який контент і використовувати його у навчальній діяльності. Цей контент може змінювати і розміщувати як адміністратор дошки, так і користувач (залежить від налаштувань дошки). Застосунок має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, який легко опанувати. У процесі роботи в одному обліковому записі користувача може бути створено декілька дошок на різну тематику, за допомогою яких можна організувати проектну діяльність здобувачів освіти, виконання ними індивідуальних завдань чи просто концентрації інформації із різної тематики в одному місці.

Для використання цього інструменту, як учителю так і учням, потрібно створити обліковий запис. Під час його створення можна використати повний варіант проходження процедури або ж використати дані облікового запису користувача GOOGLE чи Microsoft. Приєднатися до створеної дошки можна за

допомогою її лінка (посилання), який повідомляється іншому користувачеві у визначений спосіб. Учні також можуть створити власну дошку, до якої приєднати учителя та своїх товаришів, створивши таким чином Padlet-сферу класу. Інформація з цих дошок може бути опублікована у Google Класі, а також у соціальних мережах Фейсбук та Твітер

3.4. Он-лайн сервіс для інтерактивного опитування учнів Mentimeter

Застосунок *Mentimeter* (<https://www.mentimeter.com>) — умовно безкоштовний, англomовний ресурс з інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом, який надається однойменною шведською компанією Mentimeter. Він дозволяє створювати інтерактивні презентації із інтеграцією опитування для учнів і відразу отримувати зворотній зв'язок з ними у вигляді відповідей. Підходить для організації рефлексії, мозкового штурму та інших прийомів під час проведення занять. Цей інструмент також можна використовувати під час проведення виховних заходів чи віддалених онлайн уроків.

Також має можливість імпортувати презентацію, створену раніше за допомогою програми PowerPoint чи застосунку GoogleSlides, додавши до неї можливості Mentimeter. Але ця функція передбачена лише для платного варіанту використання.

Для використання цього застосунку необхідно пройти реєстрацію, заповнивши вказані необхідні поля або скористатися обліковими записами користувача GOOGLE чи соціальної мережі Facebook. Учасники опитування приєднуються за посиланням і кодом, які демонструються у верхній частині екрану під час презентації, або за допомогою цього ж посилання чи згенерованого QR-коду. Посилання чи QR-код передається учасникам у заздалегідь визначений спосіб і є активним у безкоштовній версії впродовж двох днів.

3.5. Онлайн сервіс Kahoot для створення вікторин, дидактичних ігор і тестів

Kahoot (<https://kahoot.com>) — умовно безкоштовний англomовний онлайн-сервіс навчального призначення для створення інтерактивних ігор, вікторин, опитувальників за певною темою. Цей ресурс дозволяє залучити учнів до онлайн-змагання та одразу побачити результати кожного з них. У справжню цікаву гру може перетворитися процес рефлексії чи обговорення якогось питання з використанням інструменту Kahoot.

Для створення контенту за допомогою Kahoot, необхідно пройти реєстрацію, обравши запропоновані ролі та використавши дані облікового запису користувача GOOGLE чи Microsoft. Скористатися створеним контентом учні можуть перейшовши за посиланням <https://kahoot.it>. На цій сторінці треба

ввести код гри, який генерується автоматично і передається учасникам та продовжити.

Приємною новиною для користувачів навчальних онлайн сервісів є те, що деякі з них відкривають можливість безкоштовного використання їх повного функціоналу на час карантину, пов'язаного з розповсюдженням COVID-19. Такою, для прикладу, є платформа Kahoot.

Отож, вибір інструментів для організації дистанційної взаємодії з учнями під час карантину залежить з одного боку від компетентнісного досвіду учасників освітньої діяльності, а з іншого — технічних можливостей Інтернету та електронних пристроїв, які вони використовують.

IV. КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ, НА ЯКИХ МОЖНА ЗНАЙТИ ЦІКАВІ ЗАСТОСУНКИ ДЛЯ РОБОТИ З УЧНЯМИ

1. <http://mon-covid19.info> (Оперативна інформація МОН України щодо роботи в умовах карантину)
2. <https://teachfromhome.google/intl/uk/> (Все про інструменти Google для навчання з інструкціями)
3. http://marinakurvits.com/37_veb_servisov_dla_uchitel%D0%B0/ (Огляд 37 різних веб-ресурсів, які учитель може використовувати в своїй роботі)
4. <https://rubryka.com/article/distance-learning/> (Вчителі різних предметів діляться досвідом роботи з різними веб-застосунками в умовах карантину)
5. <https://naurok.com.ua/post/organizaciya-distanciyno-roboti-pid-chas-karantinu> (Докладна інструкція з використання онлайн-тестів на освітній платформі «На Урок». Просто! Швидко! Ефективно!)
6. <https://coggle.it/diagram/XkG5hVdi1FDqvM4t/t/інтернет-сервіси-у-роботі-вчителя> (Інтелектуальна карта з дібраним переліком великої кількості Інтернет-сервісів, які можуть бути використані учителем для організації навчальної діяльності)
7. <https://nz.ua> (Портал «Нові знання». Складова всеукраїнського проекту «КУРС: Освіта». Дає можливість налагодити ефективний зв'язок між усіма учасниками освітнього процесу)
8. <https://www.facebook.com/osvita.ua/> (18 інструментів Google для вчителів!)
9. <https://nus.org.ua/questions/otsinyuvannya-v-dystantsijnomu-navchanni-zapytannya-vidpovidi/?fbclid=IwAR3XDwieJuOeccaNi0wKpK61dQtCENV8S4aKEruNEfe968oKFTef6oRMnYM> (Оцінювання в дистанційному навчанні: запитання-відповіді.)
10. <https://www.youtube.com/watch?v=FZpWz5W28Ew&t=347s> (Освітній курс «Організація освітнього середовища засобами Google Classroom»)

11. https://www.youtube.com/watch?v=Eu84e2xFs_I (Відео-курс «Створення тесту в гугл-формі»)

12. <https://naurok.com.ua/webinar/vikoristannya-servisu-zoom-dlya-provedennya-distancijnih-zanyat> («Використання сервісу Zoom для проведення дистанційних занять»)

13. Сервіси дистанційного навчання для вчителів

(Добірка сервісів для дистанційного навчання для вчителів від Оленки Северенчук та команди Мінцифри):

ДЕ ЧИТАТИ ПРО ДИСТАНЦІЙНУ ОСВІТУ?

<https://osvitoria.media>

За пошуковими словами «карантин» і «дистанційна освіта» знайдете чимало цікавого!

<https://nus.org.ua>

<https://vseosvita.ua>

ДЕ ГОТУВАТИСЯ ДО ЗНО?

<https://ilearn.org.ua>

Гейміфікована платформа з безкоштовними курсами з української мови та літератури, біології, математики, історії України, англійської мови, щотижневі вебінари

<https://www.ed-era.com/zno>

<https://prometheus.org.ua/zno>

<https://gioschool.com>

РЕСУРСИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ МЕНТАЛЬНИХ МАП

<https://www.mindomo.com>

<https://www.mindmeister.com>

<https://coggle.it>

РЕСУРСИ ЗІ СТВОРЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

<https://www.canva.com>

<https://prezi.com>

<https://www.beautiful.ai>

РЕСУРСИ ЗІ СТВОРЕННЯ ТЕКСТІВ, ЗАВДАНЬ, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<https://www.classime.com/uk/>

<https://kahoot.com>

<https://quizlet.com>

<https://learningapps.org> (платформа готових завдань з різних предметів)

<https://study-smile.com>

<https://naurok.com.ua>

<https://miyklas.com.ua>

МОЖЛИВІСТЬ НАКЛАДАТИ НА ВІДЕО ТЕСТИ АБО ІНШІ ЗАВДАННЯ

<https://ed.ted.com>

https://edpuzzle.com/?fbclid=IwAR3hsOxzcQ4vAU5vQV18N1Qj_FCLruB0Zagt7NB7o4qZZmho_5j0taw1EXM

<https://ru.islcollective.com>

ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЙ

<https://zoom.us>

<https://hangouts.google.com>

<https://www.skype.com/uk/>

<https://products.office.com/uk-ua/microsoft-teams/group-chat-software>

<https://www.webex.com>

ІНСТРУМЕНТИ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ

<https://www.classdojo.com> (особливо рекомендовано для початкової школи)

<https://classroom.google.com>

https://www.google.com/intl/ru_uA/docs/about/

<https://ru.padlet.com>

ВІДКРИТІ РЕСУРСИ З ЕЛЕКТРОННИМИ ПІДРУЧНИКАМИ, РОЗРОБКАМИ УРОКІВ

<https://ua.mozaweb.com>

Код для безкоштовної реєстрації

MOZ-PX-PBWX-TIDD-VIMY-TVRI-UFWG-UAEDPMOZA

ВЕБІНАРИ З ОСОБЛИВОСТЕЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

1. Оксана Пасічник ["Технічні особливості організації дистанційної освіти"](#)
2. Інна Большакова ["Вебінар здорового глузду: медіаграмотність і критичне мислення"](#)
3. Юрій Гайдученко ["Креативний контент дистанційного навчання"](#)
4. Ольга Питюр ["Ефективний зворотний зв'язок онлайн: правила та інструменти"](#)

ІНТЕРАКТИВНІ ПОДОРОЖІ І ВИСТАВКИ

<https://ukrainewow.com> (Ukraine Wow)

<https://museums.authenticukraine.com.ua/ua/> (подорож українськими музеями просто неба)

<https://khanenkomuseum.kiev.ua/uk/pro-musey/virtualnyi-tur> (прогулянка музеєм Ханенків)

<https://britishmuseum.withgoogle.com> (екскурсія Британським музеєм)

<https://www.louvre.fr/en/visites-en-ligne> (Лувр)

<https://artsandculture.google.com> (художні колекції з усього світу)

<https://www.staatsoperlive.com> (Віденська опера)

<https://www.metopera.org> (Метрополітен)

<https://www.facebook.com/frankotheatre/> (трансляції вистав театру Франка)

<https://www.youtube.com/channel/UCbNaKxi1j-Q5jWZDpJZp56g/featured> (Ukrainer)

<https://wisecow.com.ua> (лекції з культури, історії, журналістики)

<https://imagecomics.com/comics/read-first-issues> (добірка коміксів)

Також нагадуємо, що Мінцифра підготувала оглядовий освітній серіал «Карантин: онлайн-сервіси для вчителів»: усі доступні сервіси та алгоритми, які допоможуть вчителям вибудувати правильну й ефективну роботу з учнями та батьками на період карантину. Це серія відеороликів про дистанційне навчання з прикладами та інструментами.

Освітній серіал вже розміщений на платформі [Дія.Цифрова освіта](#), а також на https://www.youtube.com/watch?v=vOF2PK4Pu8M&list=PLRMzKOpK_AjQfJwtT6YiRRzgnsoiPz_b

Поділіться з тими, кому це може бути корисним, — адміністраціями шкіл, вчителями, учнями та батьками.